zondag 10 januari 2021, Stadskerk Nijmegen (OCP), Feest van de door van de Heer, ds. Henk Gols, emeritus predikant PKN

[Gebed van het feest:]

Gij, Eeuwige,
die onbegrijpelijk zijt,
te hoog, te ver,
in geen beeld te vangen—
maar in die ene uitgetekend,
zo helder
in Jezus, die zich dopen liet
in de Jordaan,
mens vol heilige Geest,
ware Zoon van u.
En wij—
hem achterna gedoopt,
wij nu ook
uw zonen en dochters,
uw Geest over ons!
Dat wij het toch
vol vertrouwen wagen
zo nieuw te zijn—
vanwege
Jezus Christus, onze Heer,
uw eigen licht
dat straalt
op deze dag
en tot in eeuwigheid.
Amen.

[Evangelielezing: Marcus 1:1-11] (Willibrordvertaling)

1 Begin van de Blijde Boodschap van Jezus Christus, de Zoon van God.
2 Zoals er geschreven staat bij de profeet Jesaja: Zie, ik zend mijn bode voor u uit, die voor u de weg zal banen; 3 een stem van iemand die roept in de woestijn: Bereidt de weg van de Heer, maakt zijn paden recht, 4 (zo) trad Johannes op in de woestijn en doopte; hij preekte een doopsel van bekering tot vergiffenis van zonden. 5 Heel de landstreek Judea en alle inwoners van Jeruzalem trokken naar hem uit en lieten zich door hem dopen in de rivier de Jordaan, terwijl zij

hun zonden beleden. 6 Johannes ging gekleed in kameelhaar met een leren gordel om zijn lendenen; hij at sprinkhanen en wilde honing. 7 Hij predikte: 'Na mij komt die sterker is dan ik, en ik ben niet waardig te bukken en de riem van zijn sandalen los te maken. 8 Ik heb u gedoopt met water, maar Hij zal u dopen met de heilige Geest.'
9 In die tijd vertrok Jezus uit Nazaret in Galilea en liet zich in de Jordaan door Johannes dopen. 10 En op hetzelfde ogenblik dat Hij uit het water opsteeg, zag Hij de hemel openscheuren en de Geest als een duif op zich neerdalen. 11 En er kwam een stem uit de hemel: 'Gij zijt mijn Zoon, mijn veelgeliefde; in U heb Ik welbehagen.'

[overweging:]

Het is het begin van het evangelie van Marcus. En meteen is er de woestijn. En de grensrivier de Jordaan. En de hemel scheurt uiteen. Met die scheur, met het nulpunt dat de woestijn is, met die grens begint het evangelie. Alsof wie het evangelie hoort, meteen een grens over moet. Aan het begin van het evangelie moet er dadelijk heel veel de grens over: de woorden van de profeten, die eerder in het Oude Testament gesproken hebben. En mensen uit Judea en Jeruzalem die van alle kanten samendrommen. Het begin van het evangelie is een scheur, een streep die wordt getrokken, een passage van hier naar daar, een oproep tot omdenken, een uittocht ergens uit vandaan en een nieuw ergens naartoe, een rits die wordt opengetrokken, een deur die wijd opengaat, een nieuwe naam die klinkt.

Op het feest van de Doop van de Heer staan wij als hedendaagse hoorders van het evangelie tussen de mensen uit Juda en Jeruzalem in. Niet alleen zij maar ook wij zijn het die worden uitgenodigd de overgang te maken, de grens te passeren, door het doopwater van de Jordaan heen te trekken. Onder belijdenis van onze zonden. Hardop zeggend wat zonde van ons leven is geweest. Benoemend waar wij verkeerde keuzes maakten, waarin we vast zijn komen te zitten, wat woestijn in ons is. Woestijn is de plek waar je niet moet zijn, waar je niet moet blijven, waar je leven niet bloeit maar verdort. Maar ook de plek waar de uitweg begint, waar je de stap uit de cirkel zit, waar de weg begint van de hoop, waar de stem klinkt van nieuwe belofte: ‘bereid de weg van de Heer!’ De woestijn, jouw en mijn woestijn, blijkt niet eindeloos, ze is geen noodlot, ze heeft een grens. De woestijn wordt begrensd door het Jordaanwater. De aanraking met dat water

is genoeg om als een herboren mens een andere oever te betreden: de oever van een nieuw bestaan.

Aan de grensrivier staat Johannes de Doper, een Elia-achtige gestalte, primitief gekleed en minimaal gevoed. Hij is geen narcist, verkoopt geen praatjes, hij liegt er niet op los en vindt zichzelf niet groot en geweldig, hij is heel veel níet. Maar hij is stem: waarachtige stem waarin zich de stemmen van Israëls eerdere profeten samenballen. Eeuwenlang hebben zoveel verschillende woorden als stemmen geklonken. Maar nu worden ze verzameld tot één stem die klinkt, die klinkt bij het water. Alle eerdere felle en vaak ook prachtige woorden worden in de mond van Johannes een stem die vandaag roept.

Dan opeens is hj daar waar wij staan tussen al die mensen in uit vreemde plaatsen en verre tijden, met wie wij ons zo opeens bevinden in het Nu van het evangelie. Daar is hij: Jezus. Hij laat zich de rivier door dopen door Johannes. Hij gaat solidair met al diegenen die wat zonde is van hun leven, graag achter zich zouden laten. Hij gaat als één van hen, maar er is iets bijzonders met hem. Waar hij komt, ritst dadelijk de hemel open. Zó dat het nieuwe waarnaar wij verlangen niet het resultaat is van onze krachtinspanning, maar veel meer een gave is die ons toevalt. Een werkelijkheid die al bestaat, die zich met plezier meedeelt, die jij en ik nu alleen nog maar hoeven binnen te gaan. Op de andere oever geklommen zullen wij anders ademhalen. Wij zullen heilige Geest ademen. Want kijk, wat komen moet, is er al. Voor wat nu mag worden opgebouwd, ligt het fundament al klaar. Er is niets geforceerds: de doop van Jezus haalt ons naar de overkant. In hem gaan wij naar de overkant: wij stappen in in zijn beweging.

Als Jezus uit het water opstijgt, ziet hij de hemelen opengescheurd. De Geest daalt als een duif op hem neer. Opnieuw de stém! Stem uit de hemel nu, stem boven het doopwater. In het sprekende Nu van God blijken hemel en aarde verbonden, heden en toekomst. In Jezus presenteert zich zomaar het volledige geheim van God, hij blijkt er geheel en al in betrokken. ‘Jij bent mijn zoon, mijn beminde. In jou heb ik welbehagen!’ Wie voortaan achter deze Jezus aan door het water gaat, zal worden overvleugeld door dezelfde Geest als die op hem neerdaalde, en horen wat hij hoorde: ‘Jij bent mijn lieve zoon, mijn lieve dochter! wat schep ik een vreugde in je!’

Zo dadelijk zegenen wij het water, volgens oude kerkelijke traditie. Doordat Jezus in het water afdaalde, is volgens die traditie alle water geheiligd. Water is leven-brengend. Water is ook vervuild. Schepping is vervuild. Menszijn is bevuild geraakt. Maar kijk, nu wordt alles schoon. Alles staat open naar belofte: het water uit de kraan en in de rivieren, het water van de zee. Dat Jezus afdaalt in het water, betekent dat wij aan een nieuwe oever mogen verrijzen. Wie gedoopt is, draagt voorgoed het teken mee dat die nieuwe verrijzenis altijd weer mogelijk is—als het toch weer woestijn is geworden in ons leven. Na zijn doop wordt Jezus meteen weer de woestijn in gedreven. Alsof zijn verdere leven, alsof hij tot op de dag van vandaag één grote passage is, van dood naar leven, van woestijn naar belofte, van niets naar alles, van zonde-van-het-leven naar waarachtig leven, van leugen naar waarheid, van niemand naar iemand, van ademtekort naar ademgenoeg, van schimmig leven naar leven ten antwoord op de stem die ons roept bij een nieuwe naam.

Steken wij dan over, vandaag en morgen weer — in de naam van de Vader en de Zoon en de heilige Geest.

[Zegening van het water:]

Gezegend zijt Gij, Eeuwige onze God,
om uw Zoon
die afdaalde in
het water van de Jordaan
en zo
alle wateren geheiligd heeft
en voor ons de bronnen heeft ontsloten
waaruit wij mogen putten.
Levend water stroomt
en wast onze zonden af.
Onze oude mens wordt vernieuwd
en ademt heilige Geest.
Met heel uw schepping
zegt uw kerk U dank;
met de golven
klapt zij in de handen.
Zij begroet hem
die uit het water opsteeg
en wiens licht de wereld vervult.

Gezegend zijt Gij, Eeuwige onze God,
om uw stem boven het water.
Zegent, bronnen, de Heer!
Gezegend dit water —
+ in de naam van de Vader en de Zoon en
de heilige Geest.

[Gebed:]

O Heer,
de wijzen uit het Oosten
droegen hun gaven aan:
goud, wierook en mirre.
Wij geven u de gave
van ons gebed
voor de wereld, voor de kerk
en voor onszelf.
Gij, Christus, ge hebt u
ondergedompeld in ons bestaan,
vernieuw de wereld,
genees haar wonden,
en moge in ons leven
uw heerlijkheid oplichten—
gij die ons leerde bidden vol vertrouwen:

Onze Vader…

Henk Gols, henkgols@planet.nl
Deze viering is in haar geheel terug te zien op:
https://kerkdienstgemist.nl/stations/2236/events/recording/161026920002236